

היום נלמד בעזרת ה':

ביצה דף ל

למדנו במשנה שלא יביא כדי יין בסל ובקופה כדרך חול, אלא יביאם בשינוי:

גמרא: אם אינו יכול לשנות, כגון שזימן אורחים וצריך להביא הרבה ביחד, מותר אף בלי שינוי.

אתקין רבא במחוזא וכו': משא שדרך האדם לשאתו על כתפו ביום חול (= כגון חבית), ביו"ט ישא אותו ברגלא, כלומר ע"י קלשון. הרעיון הוא שעליו לשנות מדרך חול, ושהשינוי יהיה להקל עליו ולא להכביד, ובקלשון יותר קל לסחוב חבית מאשר בכתף.

חבית גדולה שרגילים לשאת אותה בחול ברגלא, ביו"ט ישא אותה באגרא, כלומר ע"י שני אנשים במוט שעל כתפיהם, שזהו שינוי להקל.

ומה שהדרך לשאת בחול באגרא, ישאו ביו"ט באכפא, כלומר במוט שבידיהם. ולמרות שאין זה שינוי להקל, בכל אופן אין זה מכביד.

ומה שהדרך לשאת בחול באכפא, ביו"ט יפרוס עליו בגד, שזהו שינוי שאינו מכביד ובכך הוא מצניע את המשא. ואם אין לו בגד לכסותו ישא אותו ללא שינוי, כפי שלמדנו למעלה - שאם אי אפשר לשנות, מותר.

והא הני נשי דקא מליין חצבייהו: הנשים היו שואבות מים מהנהר ביו"ט ללא שינוי, משום שאי אפשר להם לשנות, לפי שאם היא רגילה ביום חול למלא מים בכד גדול והיא תשנה ביו"ט לכד קטן, הרי היא מרבה בהילוכה ע"י זה (= שהיא צריכה ללכת כמה פעמים למלאת מים) ואסור להרבות טרחה ביו"ט. ואם היא רגילה למלא מים בכד קטן והיא תשנה ביו"ט לכד גדול, הרי היא מרבה במשאה (= שכעת הוא יותר כבד). ואם היא תשנה ע"י שהיא תכסה את הכד בנכתמא (= כיסוי של עץ), הרי שלפעמים צריך לקושרו שלא יפול בדרך, ואסור לקשור קשר של קיימא ביו"ט. (הגירסא היא "תכסייה בנכתמא, זמנין דמפסיק..."). ואם היא תשנה ע"י שהיא תפרוס בגד על הכד, יתכן שהוא ירטב במים והיא עלולה לבוא לידי סחיטה ביו"ט, ולכן אין אפשרות לשנות.

(המשך בדף הבא ↓)

אין מטפחין: לא מוחאים כפיים ביו"ט (= משום שיר או אבל), **ולא מספקין** כף על ירך, **ולא מרקדין** ברגלים, משום גזרה שמא יתקן כלי שיר.

ולטעמיך הא דאמר רבא: לא ישב אדם בשבת בפתח המבוי במקום שיש לחי (= הלחי מתיר את המבוי בשבת), שמא יתגלגל החפץ מידו לרה"ר ויביאנו אליו למבוי, ונמצא שהכניס חפץ מרה"ר לרה"י (= בפתח המבוי מניחים 'לחי' להיכר בינו לרה"ר, וכיון שיושב בפתח אינו מבחין בלחי). והרי הנשים נוטלות את הכדים בידיהן ויושבות על פתח המבוי, ולמרות שהן עוברות בכך על דברי חכמים אנו לא אומרים להן דבר.

אלא הנח להם לישראל, שאם הם התרגלו לעשות דבר והם לא יחזרו בהם, עדיף שיעשוהו שוגגים ולא מזידים, ולכן אנו לא אומרים להם כלום.

למסקנת הגמרא - אף בדבר שהוא מדאורייתא אנו אומרים 'מוטב שיהיו שוגגים ולא מזידים', שהרי דין 'תוספת יום הכיפורים' (= שצריך להתחיל להתענות מבעוד יום) הוא מדאורייתא, והנשים אוכלות ושותות עד בין השמשות ואנו לא אומרים להם כלום, משום ש'מוטב שיהיו שוגגים ולא מזידים'. (יש מהראשונים שכתבו שזה נאמר רק לדורותם. ויש שכתבו שאם הוא דבר המפורש בתורה מוחים בידם).

למדנו במשנה - ומתחילין בערמת התבן (= מתחילים לקחת ביו"ט מערמת תבן שלא הכינו אותה מערב יו"ט לצורך יו"ט):

רב כהנא מקשה: משמע שמותר להתחיל להשתמש בדבר שהיה 'אצור', כלומר שהיה מוקצה להיות באוצר לזמן ארוך, וזה מתאים לשיטת רבי שמעון הסובר שאין מוקצה. ולעומת זאת בסיפא נאמר - **אבל לא בעצים שבמוקצה** (= 'מוקצה' היא הרחבה שהיתה מאחורי הבתים, בה היו מאחסנים דברים שאין בהם שימוש בטווח הקרוב), ואסור לקחת עצים מה'מוקצה' כי לעצים המונחים שם יש איסור מוקצה, וזה מתאים לשיטת רבי יהודה הסובר שיש דין מוקצה. לכאורה זו סתירה בין הרישא לסיפא?

תירוץ: אפשר להעמיד את משנתנו כר"ש שאין מוקצה, אלא שהסיפא עוסקת בעצים העומדים לבנין שלא מסיקים אותם, והם מוקצים מחמת 'חסרון כיס' כלומר שדמיהן יקרים, ובזה אפילו ר"ש מודה שהם אסורים משום מוקצה.

איכא דמתני לה אסיפא: שרב כהנא אמר את דבריו על הסיפא של המשנה - **אבל לא בעצים שבמוקצה**, שאסור לקחת עצים מה'מוקצה' כי לעצים המונחים שם יש איסור מוקצה, וזה מתאים לשיטת רבי יהודה הסובר שיש דין מוקצה. ואליו ברישא נאמר -

(המשך בדף הבא ↓)

מתחילין בערמת התבן, ומשמע שמותר להתחיל להשתמש בדבר שהיה 'אצור', כלומר שהיה מוקצה להיות באוצר לזמן ארוך, וזה מתאים לשיטת רבי שמעון הסובר שאין מוקצה. לכאורה זו סתירה בין הרישא לסיפא?

תירוץ: אפשר להעמיד את משנתינו כר"י שיש מוקצה, אלא שהרישא עוסקת בתבן שנרקב ומסריח שאינו ראוי למאכל בהמה והוא מיועד להסקה, ובזה אפילו ר"י מודה שאינו מוקצה, משום שהוא מיועד להסקה. ואף לעשות ממנו טיט הוא אינו ראוי, משום שמדובר שיש בו קוצים ואינו יכול לגבלו בידיו וברגליו.

משנה: אין נוטלים עצים מן הסוכה: מדובר בסוכה העשויה לצל בשאר ימות השנה, והוא מעונין ליטול קנה אחד מערימת הקנים המשמשים לסכך שלה. ולכן אסור ליטול משכבת הקנים התחתונה היוצרת את התקרה של הסוכה, אלא מהקנים הסמוכים לה.

גמרא: קא סתר אהלא: מכיון שביטל את כל הקנים ל'סכך' - כל קנה שהוא נוטל מערימת הסכך הרי זו סתירת אוהל ביו"ט.

סמוך לדפנות: הדפנות עשויות מקנים ארוגים יחד, סמוך לדפנות עמדו קנים נוספים שאינם ארוגים. מכיון שאינם ארוגים עם הדופן אינם בטלים לדופן ואין בלקיחתם סתירת האוהל. שלא כמו סכך שכל הערימה נחשבת לתקרה אחת.

באסורייא: כלומר כן מדובר סמוך לסכך, אלא שהניח על הסכך חבילות קנים קשורות, ולכן אינן בטלות לסכך ומותר לקחת אותן, אך לא את הקנים שתחתיהם המשמשים לסכך.

ורבי שמעון מתיר: כפי שתבאר הגמרא מיד באיזה מקרה מדובר. אמנם בסוכת מצוה של חג הסוכות לכולי עלמא אסור ליטול ממנה קנים אפילו בחול המועד. ואם התנה על הסוכה לפני יו"ט שיקח ממנה באמצע החג מותר.

בסוכה נופלת: מכיון שנפלה הסוכה באמצע יו"ט סובר ת"ק שאסור לקחת את הקנים שלה (אלא רק את הסמוכים) כי בבין השמשות של כניסת יו"ט היה על הקנים איסור מוקצה - שלא לטלטלם משום איסור סתירת אוהל ביו"ט. ולכן אפילו שבאשר נפלה הסוכה פקע איסור הסתירה מהעצים, אך איסור המוקצה לא פוקע. אבל לדעת רבי שמעון אין איסור מוקצה (חוץ ממקרים בודדים) ולכן כשנפלה הסוכה מותר לקחת את כל הקנים שלה.

מותר השמן שבנר: לדעת רבי שמעון כשכבה הנר מותר להשתמש בשמן שנשאר בו, אפילו שכל עוד הוא דלק היה אסור להשתמש בו משום איסור כיבוי. מכאן שלדעתו אין איסור מוקצה.

אדם יושב ומצפה: הסיבה שלדעת רבי שמעון אין איסור מוקצה בשמן שבנר - בגלל שכבר בבין השמשות של כניסת היו"ט היתה דעתו על כך שהנר יכבה והוא יקח את השמן שישאר בו. אמנם לדעת ת"ק לא מועילה דעתו ובכל מקרה יש איסור מוקצה.

שם שמים חל על החגיגה: משעה שהוקדשו אסורים בהנאה. כך סוכה כל שבעת הימים קדושה למצוותה.

סיפא אתאן לסוכה דעלמא: כלומר הדין ש'ואם התנה עליה הכל לפי תנאו' לא נאמר על סוכת החג, אלא על סוכה של שאר ימות השנה שאינה קדושה רק אסורה משום מוקצה בלבד, וכאמור מדובר בסוכה רעועה ולכן אם התנה עליה שאם תפול ישתמש בעצים שלה - גם לדעת ת"ק אין בה איסור מוקצה.

ותלה בה אגוזים: אסור להסתפק מהם כל שבעה, כי הם בטלים לסוכה ומקבלים את הדינים שלה. ובכל אופן אם התנה עליהם שישתפק מהם באמצע החג מועיל התנאי.

באומר איני בודל מהם: התנאי המדובר הוא שאמר 'איני בודל את עצמי מלהשתמש בקישוטים כל בין השמשות' ולכן לא חלה עליהם כלל קדושה. ותנאי כזה גם עשה עם עצי הסוכה, אלא שבעצי הסוכה על כורחו הוא בודל את עצמו מהם החל מבין השמשות - שהרי אסור לו לסתור את אוהל הסוכה, ולכן חלה על העצים קדושה הממשיכה כל שבעת ימי החג.

הפריש שבעה אתרוגים: לדעת רב כל אתרוג הוקצה רק למצוותו וכשנגמרה המצוה מותר לאוכלו. לדעת רב אסי מכיון שכל אתרוג הוקצה בבין השמשות של יום מצוותו - הוא נשאר מוקצה לכל היום.

לפי זה קשה מדוע בעצי סוכה שדעתו היתה כל בין השמשות להשתמש בהם בחול המועד - נשארים מוקצים לכל החג בגלל שהתקצו בין השמשות של היום הראשון, שלא כמו אתרוג שאם הוקצה למצוות יום אחד לאחר מכן פקעה קדושתו?

דמפסקו לילות מימים: מצוות נטילת לולב היא רק ביום, ולכן כל יום מתחילה מצוה חדשה וקדושה חדשה. מה שאין כן סוכה שמצותה גם בלילות - ממשיכה הקדושה שהתחילה ביום הראשון לכל שבעת הימים, והעצים נשארים מוקצים.